

PARISKA OSVETA

Stiv Beri

Preveo Vladimir D. Nikolić

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

Za Džinu Sentrelo, Libi Makgvajer, Kim Hovi, Sindi Mari,
Kristinu Kabelo, Kerol Louenstajn i Rejčel Kajnd.

Sa zahvalnošću i dubokim poštovanjem.

ZAHVALNICA

Mom književnom agentu, Pem Ahern – nudim još jedan naklon duboke zahvalnosti. Prevalili smo dugačak put, zar ne? Marku Tavaniju, Beku Stvanu i divnim ljudima iz promotivnog i prodajnog odeljenja izdavačke kuće *Random Haus*, hvala još jednom na sjajno odrađenom poslu. Vi ste, bez ikakve sumnje, najbolji.

Naročito se zahvaljujem odličnom romanopiscu i prijatelju Džejmsu Rolinsu, koji me je spasao od davljenja u jezeru na Fidžiju; Lorensu Festalu, koji mi je pružio neprocenjivu pomoć u vezi s francuskim jezikom; mojoj supruzi Elizabet i Bariju Ahernu, koji je zaslužan za naslov.

Napokon, ova knjiga je posvećena Džini Sentrelo, Libi Makgvajer, Kim Hovi, Sindi Mari, Kristini Kabelo, Kerol Louenstajn i Rejčel Kajnd.

Sedam čudesnih dama.

Stručne, sve do jedne.

Zajedničkim snagama su unele nepomirljivu mudrost, dosledno vođstvo i ureptalu kreativnost u sve moje romane.

Nijedan pisac ne bi mogao da zatraži ništa više.

Čast mi je da budem deo vašeg tima.

Ova knjiga je za vas.

*Novac nema otadžbinu;
zajmodavci su bez rodoljublja i bez pristoynosti;
njihov jedini cilj jeste novčana dobit.*

– NAPOLEON BONAPARTA

Istorija beleži da su oni koji posluju s novcem koristili svaki mogući oblik zloupotrebe, spletkarenja, obmane i nasilja kako bi zadržali kontrolu nad vladama.

– DŽEJMS MEDISON

Dajte mi da kontrolišem novčane tokove u nekoj državi, i nije me briga ko pravi zakone.

– MEJER AMŠEL ROTŠILD

PROLOG

PLATO GIZE, EGIPAT
AVGUST 1799. GODINE

General Napoleon Bonaparta sjahao je sa konja i zagledao se u piramidu. Još dve su se nalazile nedaleko, ali je ova bila najviša od sve tri.

Kakvu moćnu nagradu je iznedrilo njegovo osvajanje.

Jahanje na jug iz Kaira, započeto prethodnog dana, kroz polja oivičena kaljavim kanalima za navodnjavanje i kratko putovanje preko peska nošenog vetrom, protekli su bez značajnijih događaja. Pratilo ga je dve stotine naoružanih ljudi, budući da je bilo ludo odvažno zabasati sâm ovoliko daleko u unutrašnjost Egipta. Ostavio je vojnike kilometar i po dalje, ulogorene tokom noći. Dan je bio vreo, a Napoleon je namerno sačekao zalazak sunca pre nego što se zaputio ka piramidama.

Pre petnaest meseci iskrcao se na obalu nedaleko od Aleksandrije, sa trideset četiri hiljade vojnika, hiljadu topova, sedam stotina konja i sto hiljada rezervnih metaka. Brzo je napredovao prema jugu i zauzeo prestonicu, Kairo, da bi brzinom i iznenađenjem osujetio bilo kakav moguću otpor. Potom se borio protiv Mameluka nedaleko oдавде, u slavnom sukobu koji je dobio ime Bitka kod piramida. Ti bivši turski robovi pet stotina godina vladali su Egiptom, i kakav je to samo prizor bio – na hiljade ratnika odevenih u živopisnu odeću i posadenih na leđa veličanstvenih pastuva. Još uvek je mogao da oseti miris bezdimnog baruta, da oseti grmljavinu topova i da čuje praskanje musketa i vrištanje umirućih ljudi. Njegove trupe, među kojima je bilo mnogo veterana iz

vojnog pohoda u Italiji, hrabro su se borile. Uz gubitak svega dve stotine Francuza, Napoleon je bukvalno zarobio celokupnu neprijateljsku armiju i zadobio potpunu kontrolu nad Donjim Egiptom. Jedan novinar je napisao kako je *šačica Francuza pokorila četvrtinu Zemljine kugle*.

To nije bilo baš istina, ali je svakako zvučalo izvanredno.

Egipćani su ga prozvali sultan El Kebir – što je predstavljalo titulu poštovanja, kazali su mu. Tokom proteklih četrnaest meseci, vladajući ovom zemljom kao vrhovni vojni zapovednik, otkrio je da voli pustinju kao što drugi ljudi vole more. Takođe je zavoleo egipatski način života, u kojem se nije cenio čovekov imetak, već njegov karakter.

Egipćani su takođe verovali u providenciju.*

Baš kao i on.

„Dobro došli, generale. Kakvo veličanstveno veče za posetu piramida“, rekao mu je Gaspar Monž uobičajeno veselim glasom.

Napoleon je uživao u društvu svadljivog geometra, postarijeg Francuza, sina uličnog prodavca, blagoslovenog širokim licem, upalim očima i mesnatim nosom. Premda je bio naučnik, Monž je sa sobom vazda nosio pušku i fišekliju i delovao je kao da stalno priželjkuje revoluciju i borbu. On je bio jedan od stotinu šezdeset naučnika i umetnika – *učenjaka*, kako ih je štampa nazvala – koji su doputovali iz Francuske s njim, budući da Napoleon nije došao samo da osvaja već i da uči. Njegov duhovni uzor, Aleksandar Veliki, učinio je isto kada je izvršio invaziju na Persiju. Monž je i ranije putovao s Napoleonom, u Italiju, naposljetku nadgledajući pljačkanje te zemlje, tako da mu je Napoleon verovao.

Do određene granice.

„Znaš li, Gaspere, da sam želeo da se bavim naukom kad sam bio dečak. Za vreme revolucije, u Parizu, pohađao sam nekoliko predavanja iz hemije. Avaj, splet okolnosti je od mene napravio vojnika.“

Jedan egipatski radnik odveo je njegovog konja, ali ne pre nego što je Napoleon skinuo kožnu torbu sa sedla. On i Monž su sada stajali sami, dok je svetla prašina plesala u senci Velike piramide.

„Pre nekoliko dana“, rekao je, „izvršio sam proračune i zaključio da ove tri piramide sadrže dovoljno kamena da se oko čitavog Pariza sagradi zid visok tri metra i širok metar.“

* Religiozno shvatanje da se Bog unapred pobrinuo da se na svetu sve odvija prema svrsishodnim ciljevima. (Prim. prev.)

Izgledalo je kao da Monž razmišlja o njegovoj tvrdnji. „To vrlo lako može da bude istina, generale.“

Nasmešio se na geometrovo okolišanje. „Govoriš kao pravi surevnjivi matematičar.“

„Taman posla. Naprosto mi je zanimljivo kako vi posmatrate ove građevine. Ne u vezi s faraonima, niti s grobovima koji se u njima nalaze, pa čak ni sa zapanjujućom inženjerskom veštinom pomoću koje su sagrađene. Ne. Vi posmatrate ove građevine isključivo iz ugla gledišta dobrobiti Francuske.“

„Teško mi je da postupam iole drugačije. Razmišljam o malo čemu drugom.“

Francuska je od njihovog odlaska zapala u neverovatno rasulo. Britanci su uništili njenu nekada moćnu flotilu, izolovavši Napoleona ovde u Egiptu. Vladajući odbor Republike je, izgleda, bio odlučan u nameri da zarati sa svakom monarhističkom državom Evrope, načinivši time neprijatelje od Španije, Pruske, Austrije i Holandije. Za njih je sukob predstavljao način da produže vlastitu moć i iznova napune sve prazniju državnu riznicu.

Smešno.

Republika je bila potpuni promašaj.

Jedne od retkih evropskih novina koje su uspele da pređu preko Sredozemnog mora predviđale su kako je samo pitanje vremena pre nego što neki drugi Luj zasedne na francuski presto.

Morao je što pre da se vrati kući.

Sve do čega mu je bilo stalo rušilo se u paramparčad.

„Potrebni ste Francuskoj“, rekao mu je Monž.

„Sada govoriš kao pravi revolucionar.“

Njegov prijatelj se nasmejao. „Što znate da jesam.“

Napoleon je pre sedam godina posmatrao kako su ostali revolucionari na prepad zauzeli palatu Tiljeri i svrgnuli s prestola Luja XVI. Odonda je verno služio novu Republiku i borio se u bici kod Tulona, nakon čega je unapređen u general-majora, zatim u generala Istočne armije, a naposljetku i u komandanta u Italiji. Odatle je krenuo na sever i osvojio Austriju, nakon čega se vratio u Pariz kao nacionalni heroj. Sada je, sa nepunih trideset godina, na položaju generala Armije orijenta, osvojio Egipat.

No, njegova sudbina beše da vlada Francuskom.

„Kakvo obilje čudesnih građevina“, rekao je, ponovo se diveći velikim piramidama.

Tokom jahanja iz vojnog logora, spazio je radnike koji su uklanjali pesak sa napola zakopane Sfinge. Lično je zapovedio iskopavanje strogog čuvara i bio je zadovoljan brzinom napredovanja radova.

„Ova piramida je najbliža Kairu, pa je stoga zovemo Prva“, rekao mu je Monž. Pokazao je na sledeću. „Druga. Najdalja je, naravno, Treća. Kada bismo samo mogli da pročitamo hijerogliffe, možda bismo saznali njihova prava imena.“

Složio se. Niko nije mogao da dokuči neobične znakove koji su se nalazili na maltene svakom prastarom spomeniku. Naredio je da se hijeroglifi prekopiraju, a njegovi umetnici su crtajući mnogobrojne crteže potrošili sve grafitne olovke koje su doneli iz Francuske. Monž je smislio genijalan način da pretopi olovne metkove u stabljike trske s Nila kako bi napravio još.

„Možda ćemo imati sreće s tim“, rekao je.

I primetio Monžovo znalačko klimanje glavom.

Obojica su znali da se ružni crni kamen pronađen u Rozeti, ispisan sa tri različita pisma – hijeroglifima, jezikom drevnog Egipta, demot-skim pismom, jezikom savremenog Egipta, i grčkim – može pokazati kao odgovor. Prošlog meseca je prisustvovao zasedanju Instituta Egipta, koji je Napoleon stvorio kako bi ohrabrio svoje učenjake, na kojem je objavljeno ovo značajno otkriće.

Međutim, bilo je potrebno još mnogo proučavanja.

„Vršimo prve sistematske preglede i premeravanja ovih mesta“, rekao je Monž. „Svi koji su dolazili ovamo pre nas jednostavno su pljačkali. Mi ćemo ukazati čast onome što pronađemo.“

Još jedna revolucionarna ideja, pomislio je Napoleon. Tipično za Monža.

„Povedi me unutra“, naložio mu je.

Njegov prijatelj ga je poveo uza stepenice na severnoj fasadi do platforme visoke dvadeset metara. Stigao je dovde već jednom ranije, pre nekoliko meseci, u društvu nekolicine svojih zapovednika, kada su prvi put pregledali piramide. No, odbio je da uđe u građevinu, zato što bi morao da puži četvoronoške pred svojim potčinjenim oficirima kako bi

to učinio. Sada se sagnuo i uvukao u hodnik visok metar i otprilike isto toliko širok, koji se spuštao pod blagim nagibom kroz jezgro piramide. Kožna torba mu je visila s vrata. Došli su do još jednog hodnika isklešanog nagore, u koji je Monž ušao. Nagib je sada vodio naviše, prema pravougaoniku svetlosti na drugom kraju hodnika.

Izašli su i mogli su da se usprave, a čudesan prizor ga je ispunio pobožnošću. Pri treperavoj svetlosti uljanica, ugledao je deset metara vidoku tavanicu. Pod se strmo podizao kroz još granitnih blokova. Zidovi su štrčali upolje, u nizu konzola sagrađenih jedne na drugima kako bi sačinile uzani svod.

„Veličanstveno“, prošaptao je.

„Počeli smo da je nazivamo Velika galerija.“

„Prikladan naziv.“

U podnožju svakog bočnog zida rampa široka pola metra je produžavala dužinu galerije. Između rampi se nalazio metar širok prolaz. Nije bilo stepenica, već samo strm nagib.

„Je li on tamo gore?“ upitao je Monža.

„*Oui*, generale. Pristigao je pre sat vremena, a ja sam ga odveo u Kraljevu odaju.“

Još uvek je držao kožnu torbu u rukama. „Čekaj me napolju, u podnožju.“

Monž se okrenuo da pođe, a zatim zaustavio. „Jeste li sigurni da želite ovo uraditi sami?“

Pogled mu je bio fiksiran napred ka Velikoj galeriji. Čuo je egipatske priče. Navodno, kroz mistične prolaze ove piramide su prolazili prosvetčeni ljudi iz starine, pojedinci koji su ulazili kao ljudi, a izlazili kao bogovi. Ovo je predstavljalo mesto „drugog rođenja“, ili, kako se govorilo, „matericu misterija“. Ovde je obitavala mudrost, baš kao što je Gospod boravio u srcima ljudi. Njegovi učenjaci su se čudili tome koji je osnovni nagon nadahnuo ovaj herkulovski inženjerski poduhvat, ali je za njega moglo da postoji samo jedno objašnjenje – a on je dobro razumeo opsesiju – želja da se ljudska smrtnost prevaziđe širinom prosvetljenja. Njegovi naučnici voleli su da iznose hipoteze kako ova piramida verovatno predstavlja najsavršeniju građevinu na svetu, prvobitnu Nojevu barku, možda mesto poreklo jezika, pisama, težina i mera.

Ne i za njega.

Za njega, piramida je predstavljala prolaz ka večnosti.

„Samo ja mogu ovo da uradim“, promrmljao je konačno.

Monž je otišao.

Otresao je prašinu sa uniforme i krenuo napred, uspinjući se strmom kosinom. Procenio je da je hodnik dugačak stotinu dvadeset metara i bio je zadihan kada je stigao do vrha. Visoki basamak vodio je u galeriju s niskom tavanicom koja se pretapala u predsoblje, tri zida od isklesanog granita.

Kraljeva odaja se otvarala sa druge strane, još zidova od uglačanog crvenog kamena, pri čemu su mamutski kameni blokovi bili postavljeni toliko blizu jedan drugome da se između nije mogla udenuti ni dlaka. Odaja je imala pravougaoni oblik i bila je upola široka koliko je bila dugačka, izdubljena u srcu piramide. Monž mu je kazao da je veoma moguće da postoji nekakva veza između dimenzija ove prostorije i nekih pradávnih matematičkih konstanti.

Nimalo nije sumnjao u njegovo opažanje.

Ravne granitne ploče tvorile su tavanicu visoku deset metara. Svetlost je curkala kroz dva otvora koji su probadali piramidu sa severne i istočne strane. Prostorija je bila prazna izuzev čoveka i grubog, nedovršenog granitnog sarkofaga bez poklopca. Monž mu je spomenuo kako se tragovi cevastih bušilica i testera prastarih zanatlija još uvek mogu videti na sarkofagu. Bio je u pravu. Takođe ga je obavestio kako je širina sarkofaga za skoro čitav centimetar veća od širine strmog hodnika, što je značilo da je sarkofag postavljen ovde *pre* nego što je ostatak piramide sagrađen.

Čovek, dotad okrenut licem prema zidu, okrenuo se.

Njegovo bezoblično telo bilo je zaogruto lepršavim ogrtačem, glava obmotana vunanim turbanom, a preko jednog ramena bio mu je prebačen katun.* Njegovo egipatsko poreklo je bilo očigledno, ali su ostaci drugih kultura bili očevidni na ravnom čelu, visokim jagodicama i širokom nosu.

Napoleon se zagledao u lice prekriveno dubokim borama.

„Jesi li doneo proročanstvo?“ upitao ga je čovek.

Pokazao je na kožnu torbu. „Tu je.“

* *Katun*, vrsta krute i sjajne pamučne tkanine, obično sa jarkim šarama, prvi put uvezene u Evropu iz grada Kalikut u istočnoj Indiji. (Prim. prev.)

Napoleon je izašao iz piramide. Proveo je unutra bezmalo čitav sat, a plato Gize sada je prekrila tama. Rekao je Egipćaninu da pričeka unutra pre nego što on ode.

Otresao je prašinu sa uniforme i namestio kožnu torbu prebačenu preko ramena. Pronašao je stepenice i trudio se iz petnih žila da zadrži kontrolu nad osećanjima, ali je protekli sat bio užasan.

Monž je čekao u podnožju piramide, sam, i držao dizgine Napoleonovog konja.

„Je li vaša poseta bila zadovoljavajuća, moj generale?“

Suočio se sa svojim učenjakom. „Počuj me, Gaspere. Da nikada nisi izustio ni reč o ovoj noći. Razumeš li? Niko ne sme da zna da sam dolazio ovamo.“

Njegov prijatelj je delovao zatečeno, zbunjen njegovim ostrim tonom.

„Nisam nameravao da vas uvredim...“

Podigao je ruku u vazduh. „Nemoj nikad više da spomeneš ovu noć ponovo. Razumeš li me?“

Matematičar je klimnuo glavom, ali je Napoleon uhvatio Monžov pogled dok je zurio mimo njega, nagore ka vrhu stepenica, u Egipćanina koji je čekao da oni odu.

„Ubij ga“, prošaptao je Monžu.

Spazio je preneraženost na prijateljevom licu, pa je primakao usne bliže matematičarevom uvetu. „Obožavaš da nosiš unaokolo tu pušku. Želiš da budeš vojnik. Onda, vreme je. Vojnici slušaju svog komandanta. Ne želim da ovaj čovek napusti ovo mesto živ. Ukoliko ti nemaš petlju za to, onda naredi nekom drugom da ga ubije. Ali, znaj ovo. Ukoliko taj čovek sutra dan bude bio živ, naša slavna misija u ime uzvišene Republike pretrpeće tragični gubitak jednog matematičara.“

Ugledao je strah u Monžovim očima.

„Ti i ja smo mnogo toga prošli zajedno“, rekao mu je Napoleon. „Prijatelji smo. Braća Republike. Ali zaista ne želiš da odbiješ moje naređenje. Nikada.“

Pustio je Monžovu ruku i uzjahao.

„Idem kući, Gaspere. U Francusku. Prema svojoj sudbini. Dao bog da i ti takođe pronađeš svoju, ovde, na ovom bogom prokletom mestu.“

PRVI DEO

1

KOPENHAGEN

NEDELJA, 23. DECEMBAR, SADAŠNJOST

00:40

Metak se Kotonu Malonu zario u levo rame.

Upinjao se da ignoriše bol i usredsredio pažnju na trg. Ljudi su jurcali unaokolo kao muve bez glave. Sirene su zavijale. Gume su škripale. Marinci koji su čuvali obližnju američku ambasadu reagovali su na novonastali kaos, ali su bili predaleko da pomognu. Tela su ležala razbacana po ulici. Koliko? Osam? Deset? Ne. Više. Mladić i žena su ležali pod neprirodnim uglovima na obližnjem delu uljastog asfalta, mladićeve oči otvorene i zamrznute u šoku – a žena potrbuške, obilno krvareći. Malon je opazio dvojicu atentatora i smesta ih je upucao, ali nije video trećeg, koji ga je pogodio metkom i sada je pokušavao da pobjegne, koristeći uspaničene prolaznike kao zaklon.

Prokletstvo, ala je rana bolela. Strah mu je zapljusnuo lice poput vatreneog talasa. Noge su mu omlitavele kada je pokušao da podigne desnu ruku. Činilo mu se kao da „bereta“ teži čitavu tonu, a ne svega nekoliko stotina grama.

Bol mu je pomutio čula. Udahnua je kroza zube vazduh prošaran sumporom i napokon je naterao prst da povuče okidač, ali je pištolj samo zaškripao i nije opalio.

Čudno.

Još škripanja začulo se kada je ponovo pokušao da zapuca.

Potom se svet rastočilo u crnilo.

Malon se probudio, odagnao san iz misli – san koji mu se često javljao tokom protekle dve godine – i bacio pogled na sat na noćnom stočiću.

00:43.

Ležao je u krevetu u svom stanu, a lampa na noćnom stočiću je još uvek bila uključena budući da je nije isključio kada je zaspao kao klada dva sata ranije.

Nesto ga je razbudilo. Nekakav zvuk. Deo sna iz Sijudad Meksika, a opet ne sasvim.

Ponovo ga je čuo.

Tri brza škripanja, jedno za drugim.

Njegova zgrada je poticala iz 17. veka, potpuno renovirana nekoliko meseci ranije. Novo drveno stepenište koje je vodilo sa drugog na treći sprat sada se oglasilo u savršeno preciznom redosledu, poput dirki na klaviru.

Što je značilo da u zgradi ima nekoga.

Posegnuo je rukom ispod ležaja i pronašao ruksak koji je uvek držao nadohvat ruke, navika koju je stekao još u danima provedenih u Magelan Biletu. Unutar ranca, prsti desne šake mu se sklopiše oko drške „berete“, istog oružja iz Sijudad Meksika, u čijoj se cevi već nalazio ubačen metak.

Još jedna navika koju nije izgubio, zbog čega mu je sada bilo veoma drago.

Išunjao se iz spavaće sobe.

Njegov stan na četvrtom spratu imao je površinu od devedeset kvadratnih metara. Pored spavaće sobe, u stanu su postojale još i soba za opuštanje, kuhinja, kupatilo i nekoliko ormana. U sobi za opuštanje je bilo uključeno svetlo, a vrata su se otvarala prema stepeništu. Njegova knjižara je zauzimala prizemlje građevine, a drugi i treći sprat koristio je isključivo kao skladište i radni prostor.

Pronašao je vrata i zagrlio unutrašnji dovratnik.

Nikakav zvuk nije najavio njegovo napredovanje, budući da je koračao na vrhovima prstiju vodeći računa da gazi po podnim prostirkama.